

BUĐENJE

---

projekat studenata Fakulteta primenjenih umetnosti

U okviru pratećeg programa 31. Salona arhitekture, prikazan je projekat „Buđenje“, studenata Fakulteta primenjenih umetnosti, vezan za prostor plaže „Lido“ na Velikom ratnom ostrvu. Na radionicama „Novi koncept uređenja plaže Lido“ i „Apartmani–sojenice“ učestvovali su studenti završnih godina Odseka unutrašnje arhitekture, dok su na trećoj, „Fotografije Lida – zapisi sa terena“, učestvovali studenti ateljea „Fotografija“. Projekat je rađen u saradnji s Udruženjem građana „Urbana ekologija“, a uz pomoć Zavoda za zaštitu prirode Srbije. Postavljanju projektnog zadatka prethodilo je istraživanje koje je išlo u dva pravca: korišćenja obnovljivih izvora energije i zaštite prirodnog dobra „Veliko ratno ostrvo“.

Primena obnovljivih izvora energije bio je jedan od zahteva ekologa. Pored sopstvenog istraživanja, studenti su prisustvovali i predavanju, koje je organizovala Agencija za energetska efikasnost Srbije i Energetsko efikasni ekološko–obrazovni centar „Lagumica“ na kome su govorili v. d. direktora Agencije. mr Bojan Kovačić, i ekspert Evropske unije za obnovljive izvore energije, dr Aleksandar Ivančić. Posetili su Sijam energetike, na kojem su dobili značajne informacije, posebno o korišćenju energije vetra i sunca, kao i firmu *REHAU* koja se bavi primenom ovih vrsta energije u arhitekturi. Konkretni razgovori sa stručnjacima iz ove oblasti bili su jako dragoceni za usmeravanje studentskih ideja ka realnim i prihvatljivim okvirima.

Kroz saradnju sa Zavodom za zaštitu prirode, studenti su se upoznali sa specifičnim pejzažnim i ambi-

---

jentalnim vrednostima Velikog ratnog ostrva. Istraživanje je obuhvatalo i upoznavanje sa svim prirodnim i stvorenim osobenostima, uključujući i geološke karakteristike, klimatske uslove, postojeće biotope itd. Izuzetno bogatstvo flore i faune bilo je posebno inspirativno za studente i usmerilo ih je u daljem radu. JKP „Zelenilo – Beograd“ omogućilo je odlaske na Veliko ratno ostrvo i pružilo je informacije koje oni imaju kao staraoci ovog prirodnog dobra.

Veliko ratno ostrvo prostire se na površini od gotovo sto sedamdeset hektara. Na njemu su ustanovljene tri zone različite namene i različitih režima zaštite: zona zaštite prirode (režim zaštite prvog stepena; po površini najveća zona, koja obuhvata i kanale Veliki i Mali Galijaš), zona rekreacije (drugi stepen zaštite; obuhvata severni deo ostrva i uzani prostor s obradivim površinama na zapadnoj strani) i plaža „Lido“, zona turizma, s površinom od 4,13 hektara (režim zaštite trećeg stepena). Površina koja je tretirana u projektu obuhvata „Lido“ i delimično zonu rekreacije. Novi koncept oblikovanja prostora morao je da bude ne samo u skladu sa zahtevima ekologa već i s merama zaštite Velikog ratnog ostrva Zavoda za zaštitu prirode.

Buđenje svesti o neophodnosti korišćenja obnovljivih izvora energije i zaštiti ovog prirodnog dobra, postavljeno je kao *crvena nit* na nivou celog projekta.

U okviru radionice „Novi koncept uređenja plaže Lido“, studenti su pojedinačno obrađivali konkretne sadržaje, ali u skladu sa zajedničkom urbanističkom postavkom i uz međusobna usaglašavanja arhitekton-

Miroslava Đorđević, Sojenica

skih i likovnih formi. Na ovoj radionici postavljeni su idejni projekti različitih sadržaja, odnosno namene: pontonski most, mala marina, informaciono–edukacioni centar, centralni objekat s restoranom i punktom za policiju i lekare, igralište za decu, sportski tereni, teren za ekstremne sportove, bar na plaži, niz splavova–pontona, kao sastavni deo kupališta, manji „spa centar“, konjušnica, razni pomoćni sadržaji i elementi (sanitarni čvorovi, tuševi, ležaljke...). Takođe, na poseban način obrađeni su i elementi urbanog dizajna: svetiljke, klupe, staze, korpe za otpatke, oglasne table... Jedini stalni objekti su: edukaciono–informativni centar u obliku gnezda, centralni objekat i „spa centar“, koji su projektovani tako da budu uzdignuti od tla, u vidu sojenica, zbog velikog plavljenja terena. Ostali objekti su lako montažni, uključujući i urbani mobilijar, i mogu se sklanjati van sezone. Osnovna ideja edukacije stanovništva o značaju Velikog ratnog ostrva posebno je obrađena u okviru ove radionice. Kroz dizajn svih arhitektonsko–urbanističkih formi provlači se misao o prirodi i zaštićenim vrstama s ostrva, bilo da je u pitanju vizuelna asocijacija, prostorni doživljaj, primena određenih materijala ili likovno–grafički akcenat. Sopstveni senzibilitet i umetničko viđenje oblikovanja formi, studenti su primenili u svakom segmentu projekta. Tako pontonski most asocira svojom lakoćom na vilinog konjica, a „spiralna“ konstrukcija pokrivenog dela, uvijena u paučinastu mrežu, uvodi posetioce u magični svet prirode ostrva. Jedan od prvih objekata na koji se nailazi je informaciono–edukacioni centar koji predstavlja gnezdo u koje mora da se uđe da bi se o ovom ostrvu ptica saznalo nešto više. Motiv koji se provlači kroz sve sadržaje je i znak „Lida“, list u obliku ostrva, kao i maskota – vodomar, jedna od zaštićenih vrsta ptica s Velikog ratnog ostrva.

Na drugoj radionici projektovani su apartmani–sojenice, predviđeni prvenstveno za mlade naučnike, istraživače i ekologe koji proučavaju Veliko ratno ostrvo, a koji su do sada uglavnom kampovali na ostrvu. Arhitektura objekata je čistih, jednostavnih formi, lagane konstrukcije, od prirodnih materijala, sa staklenim površinama koje omogućavaju direktan kontakt s okolinom. Dinamični sklopovi samostalnih jedinica – apartmana, stvorili su prostore za zajednički rad i odmor grupa istraživača; on se odvija na prostranim terasama

koje mogu u zimskom periodu da se zatvaraju, a da utisak o boravku na otvorenom ne bude narušen. Enterijeri su pročišćeni, svedenih formi, ali prozračni i topli u obradama, s puno slobodnog prostora.

U svim apartmanima–sojenicama koristi se solarna energija, kao i u pojedinim objektima na samom Lidu koji su drugačije namene (npr: splavovi, sportski tereni itd.). Energija vetra koristi se uz pomoć vetrogeneratora koji su postavljeni na pontonskom mostu, u potpunom skladu s dinamičnom, laganom konstrukcijom „vilinog konjica“. „Spa centar“, objekat pokriven zemljom i travom, sasvim primereno koristi geotermalnu energiju. Svi stalni i privremeni objekti napravljeni su od prirodnih, ekoloških materijala; projektovani su uz primenu standardnih elemenata, uključujući i pontone, splavove i sisteme za korišćenje obnovljivih izvora energije.

Poseban način oblikovanja svih prostornih struktura korišćenih u ovom zadatku čini ideju o uređenju „Lida“ vrlo prihvatljivom, ali primenljivom i na druge zaštićene predele. Ono što su studenti uspeli da izgrade kod sebe radeći ovaj projekat, pokušali su da prenesu i drugima: *buđenje* svesti o prirodi i budućnosti u zdravom okruženju.

Izložbu u Muzeju primenjene umetnosti pratila su dvodnevna predavanja. Predavači su bili: Nada Đurić iz Udruženja građana „Urbana ekologija“ (Projekat „Plaža Lido, biser na Dunavu“), Tanja Manojlović, docent na Fakultetu primenjenih umetnosti (Projekat „Buđenje“), Bojan Kovačić, zamenik direktora Agencije za energetska efikasnost Srbije („Obnovljivi iz-

Aleksandar Jovičić, Sojenica

vori energije – put ka održivom razvoju“), Nebojša Stanić, *REHAU* („Primena obnovljivih izvora energije u arhitekturi“), Goran Sekulić, Zavod za zaštitu prirode Srbije („Prirodne vrednosti Velikog ratnog ostrva“), Snežana Antonijević, JKP „Zelenilo – Beograd“ (JKP „Zelenilo – Beograd“, kao staralac zaštićenog prirodnog dobra „Veliko ratno ostrvo“; „Predeo izuzetnih odlika“).

Goste i učesnike projekta pozdravili su direktor Zavoda za zaštitu prirode, dr Nenad Stavretović i Goran Trivan, gradski sekretar za životnu sredinu, koji je podržao studente u daljoj promociji projekta. O projektu su se pohvalno izrazili i dr Aleksandar Ivančić iz Barcelone, stručnjak EU za obnovljive izvore energije i Boris Erg, v. d. direktora Regionalne kancelarije za jugoistočnu Evropu Svetske unije za zaštitu prirode. Izložba je naročito izazvala pažnju ekologa, koji su videli mogućnost širenja pozitivnih stavova o zaštiti prirode preko „svežih“ ideja u radovima studenata FPU.

Projekat „BUĐENJE“, studenata Fakulteta primenjenih umetnosti

Autor projekta – koncept radionica i izložbe: docent Tanja Manojlović

Radionica 1: Novi koncept uređenja plaže „Lido“ na Velikom ratnom ostrvu

Aleksandra Živanović, Sojenica

Mentor: docent mr Tanja Manojlović, dipl. arh.

Učesnici – studenti pete godine Odseka unutrašnje arhitekture: Jovana Bogdanović, Aleksandar Burić, Aleksandra Varađanin, Zoran Grahovac, Vladimira Ilić, Ivona Kisić, Nemanja Kiso, Darija Kovačević, Fedor Radulaški, Sonja Stefanović, Ivana Stojković, Ivana Cvjetinović, Tamara Štrbac.

Radionica 2: Apartmani–sojenice

Mentor: docent mr Tanja Manojlović, dipl. arh.

Učesnici – studenti četvrte godine i apsolvanti Odseka unutrašnje arhitekture: Miroslava Đorđević, Aleksandra Živanović, Aleksandar Jovičić, Branko Mičić, Jelena Radomirović.

Radionica 3: Fotografije „Lida“, zapisi s terena

Mentor: docent mr Vladimir Tatarević

Učesnici – studenti druge godine Odseka primenjene grafike ateljea „Fotografija“: Luka Klikovac, Ilija Lazarević, Dušan Pešić.

Student–saradnik na projektu: Nina Milenović, Odsek primenjene grafike ateljea „Grafika i knjiga“.